

SŁOWNIK POJĘĆ

Zagadnienia związane z zagrożeniem suszą

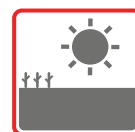

ZAGROŻENIE SUSZĄ

prawdopodobieństwo wystąpienia suszy spowodowane długotrwałym niedoborem opadów, prowadzącym do obniżenia wilgotności gleby, spadku poziomu wód oraz negatywnych skutków dla środowiska i gospodarki. Monitorowane na podstawie danych meteorologicznych, hydrologicznych i gleboznawczych.

ZAGROŻENIE SUSZĄ ATMOSFERYCZNĄ (METEOROLOGICZNĄ)

prawdopodobieństwo znacznego niedoboru opadów na danym terenie. Jej cechami charakterystycznymi są obniżenie wilgotności powietrza, wzrost średnich temperatur oraz zwiększona ewapotranspiracja – czyli proces, w którym woda odparowuje zarówno z powierzchni gleby, jak i przez liście roślin.

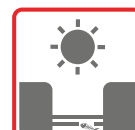
ZAGROŻENIE SUSZĄ ROLNICZĄ (GLEBOWĄ)

prawdopodobieństwo wystąpienia niedostatecznej wilgotności gleby, która może prowadzić do problemów w rozwoju roślin i utrudniać prowadzenie normalnej gospodarki rolnej.

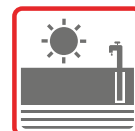
ZAGROŻENIE SUSZĄ HYDROLOGICZNĄ

prawdopodobieństwo wystąpienia niedoboru zasobów wody w rzekach i jeziorach. Jego symptomami mogą być niskie stany wody i przepływy.

ZAGROŻENIE SUSZĄ HYDROGEOLOGICZNĄ

prawdopodobieństwo wystąpienia niedoboru wody w zasobach podziemnych. Odbudowa zasobów wód podziemnych to proces długotrwały i skomplikowany, dlatego ten rodzaj suszy jest szczególnie niebezpieczny.

RYZIKO WYSTĄPIENIA SUSZY

ocena możliwości poniesienia w wyniku zagrożenia suszą strat w sektorach gospodarki i środowisku, w tym ekosystemach wodnych i od wód zależnych, a także pośrednio w wymiarze społecznym; Ryzyko strat wynikających z wystąpienia suszy jest iloczynem zagrożenia suszą oraz podatności na straty. Podatność na straty należy rozumieć jako wrażliwość obszaru (środowiskową, społeczną, ekonomiczną) na wystąpienie suszy określoną zestawem charakterystyk elementów ryzyka. Elementem ryzyka są grupy użytkowników wód i środowiska narażone na stratę w przypadku wystąpienia suszy o określonym stopniu zagrożenia jej wystąpienia. Są to grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki suszy.

ROK SUCHY

rok hydrologiczny, w którym suma opadów atmosferycznych wynosi mniej niż 90% średniej sumy z wielolecia, co prowadzi do deficytu wody w glebie, ciekach i zbiornikach wodnych. Może powodować suszę atmosferyczną (zwaną inaczej meteorologiczną), rolniczą i hydrologiczną, wpływając negatywnie na gospodarkę wodną i środowisko.

NIŻÓWKA

okresowe obniżenie przepływu w rzece, gdy ilość wody przepływającej w korycie spada do umownej wartości granicznej lub poniżej niej i utrzymuje się przez określony czas. Niemal zawsze spowodowane jest to mniejszym niż zazwyczaj zasilaniem rzek opadami.

NISKI STAN WODY

to sytuacja, w której poziom zwierciadła wody w rzece spada poniżej ustalonej wartości progowej, mierzonej względem zera wodowskazu – umownego poziomu odniesienia na łacie wodowskazowej. Może być efektem długotrwałego braku opadów, zwiększonego parowania lub ograniczonego zasilania wodami podziemnymi. Utrzymujący się przez dłuższy czas niski stan wód może prowadzić do suszy hydrologicznej.

NIEDOBÓR WODY

zjawisko spowodowane działalnością antropogeniczną. Zachodzi, gdy realizowane zapotrzebowanie na wodę przekracza dostępne zasoby wodne. Niedobory wody bardzo często potęguje skutki suszy, prowadząc do ekstremalnych jej form, charakteryzujących się wysoką intensywnością oraz długim czasem trwania.

DEFICYT WODY

za deficyt uznaje się sytuację, w której niedobór wody staje się istotną barierą rozwoju człowieka, społeczeństwa i gospodarki. To brak zaspokojenia podstawowej potrzeby o charakterze biologicznym w postaci spożycia wody, która jest niezbędna do przetrwania, przygotowania posiłków i zapewnienia podstawowej higieny. Występowanie deficytu ma również wpływ na ograniczenia w produkcji, spadek efektywności rolnictwa oraz zakłóca funkcjonowanie różnych sektorów gospodarczo-ekonomicznych.

STRES WODNY

to stan organizmu wywołany brakiem, nadmiarem lub zanieczyszczeniem wody, prowadzący do zaburzeń równowagi, funkcji i struktury roślin, zwierząt lub ludzi. U roślin najczęściej występuje w przypadku deficytu wody w glebie lub trudności w jej pobieraniu (np. z powodu niskiej temperatury gleby czy zasolenia). W kontekście ludzi stres wodny oznacza niewystarczającą ilość lub zanieczyszczoną wodę, która nie zaspokaja w pełni ich podstawowych potrzeb.

OGRANICZENIA W KORZYSTANIU Z WÓD/ GOSPODAROWANIU WODĄ

rozwiązania stosowane w zrównoważonym zarządzaniu zasobami wodnymi, mające na celu ochronę zasobów wodnych oraz zapewnienie odpowiedniej jakości oraz ilości wody do zaspokojenia potrzeb ludności i gospodarki. Przy wprowadzeniu zakazów i ograniczeń eksploatacji wody zapewniane jest bezpieczeństwo wodne, w tym ochrona przed powodzią i suszą.

DEGRADACJA GLEBY

powszechne zjawisko zmniejszania produktywności gleby, inaczej pomniejszanie lub zniszczenie jej funkcji i wartości użytkowych, co negatywnie wpływa na zdolność do retencji wody, produkcji rolnej oraz funkcjonowania ekosystemów. Degradacja gleby może być wynikiem zarówno procesów naturalnych, jak i działalności człowieka, np. intensywnego rolnictwa, zanieczyszczeń chemicznych czy erozji. Przyczynia się do tego wiele procesów i zjawisk, które przez pogorszenie właściwości fizycznych, biologicznych lub chemicznych gleby, wpływają negatywnie na jej żyzność i zasobność. Wyróżniamy następujące rodzaje degradacji gleby: degradacja fizyczna, degradacja chemiczna, degradacja biologiczna, degradacja geotechniczna.

MIEJSKA WYSPA CIEPŁA (MWC)

zjawisko klimatyczne polegające na występowaniu wyższej temperatury powietrza w mieście w porównaniu z terenami otaczającymi miasto. MWC powstaje w wyniku charakterystycznej dla miast struktury urbanistycznej, obejmującej dominację powierzchni sztucznych, utwardzonych i nieprzepuszczalnych, ograniczoną ilość zieleni oraz osłabioną cyrkulację powietrza... Materiały, takie jak beton, asfalt, cegła, pochłaniają więcej promieni słonecznych niż ich odbijają, a następnie oddają energię, podwyższając temperaturę w otoczeniu. Dodatkowo do podniesienia temperatury powietrza w mieście dokłada się aktywność człowieka – ogrzewanie i klimatyzowanie w budynkach, ruch samochodowy, produkcja przemysłowa. Niewielka ilość roślinności sprawia, że miasto gorzej reguluje wilgotność powietrza i nie zapewnia naturalnego efektu chłodzenia przez parowanie.

WIELOLECIE

umowny okres czasu trwający dłużej niż rok, ustalony w oparciu o roczną datę początkową oraz końcową. Przyjmuje się, iż minimalnym okresem obserwacji, na podstawie którego można wnioskować o tzw. wartościach normalnych charakterystyk jest 30 lat np. wielolecie 1992-2023. W przypadku zastosowań hydrologicznych, okres wielolecia jest liczony od listopada początkowego roku do listopada roku końcowego (co wynika z cyklu hydrologicznego).

gov.pl/wody-polskie

Państwowe
Gospodarstwo Wodne
Wody Polskie

stopsuszy.pl

STOP SUSZY
START RETENCJI

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Państwowe
Gospodarstwo Wodne
Wody Polskie